Van Alle Talen Thuis
@home in languages

Meertaligheid in collectioneren: stap voor stap jouw meertalige collectie ontwikkelen

Stap 1.
Beleid op het gebied van meertaligheid ontwikkelen

In deze stap:

- **Quickscan:** Waar staat onze bibliotheek wat betreft het ontwikkelen van beleid op het gebied van meertaligheid?
- Deel 1. Visie en missie
- Deel 2. Van beleid naar praktijk
- Deel 3. Borging
- **Inspiratie uit de praktijk:** bouwen aan een taalvriendelijke bibliotheek
- **Lijst van taken**
- **Begrippenlijst**

▶ *Ga naar de volledige Toolkit*

Stap 1: beleid op het gebied van meertaligheid ontwikkelen

"Diversiteit in cultuur en taal is het gemeenschappelijke erfgoed van de mensheid en dient te worden gekoesterd en bewaard ten behoeve van iedereen. Het is een bron voor uitwisseling, innovatie, creativiteit en vreedzaam samenleven van bevolkingsgroepen."

- IFLA/UNESCO Manifest de multiculturele bibliotheek

Onze samenleving wordt steeds internationaler: er wonen steeds meer mensen in Nederland die thuis een andere taal spreken dan het Nederlands: vluchtelingen, arbeidsmigranten en internationale kenniswerkers. Dit leidt tot een breed scala aan thuistalen binnen scholen, bibliotheken en kinderopvanglocaties. Wat is de plaats van de bibliotheek in een steeds internationaler georiënteerde samenleving?

De bibliotheek kan een wezenlijke bijdrage leveren aan het gevoel van inclusie en ruimte bieden aan het beleven van de cultuur. Erkenning van de eigen taal en cultuur draagt in belangrijke mate bij aan het gevoel van welbevinden omdat de thuistaal een fundamenteel onderdeel is van iemands identiteit. Daarnaast kan de bibliotheek een sterk verbindende rol spelen door het bij elkaar brengen van verschillende culturen.

Taal is cruciaal om te kunnen functioneren in en deel te nemen aan de maatschappij. Taal is nodig om te communiceren, om gedachten en gevoelens te uiten en om kennis op te doen. Daarom is het van enorm belang om taal te stimuleren en zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Een sterk ontwikkelde thuistaal draagt bij aan een goede ontwikkeling van andere talen. Het beschikbaar stellen van boeken in de thuistalen leidt tot ontwikkeling van de thuistaal en daardoor ook tot een ontwikkeling van het Nederlands.

Een bijdrage leveren aan de geletterde samenleving is een van de kerntaken van de bibliotheek. De ontwikkeling van een meertalige dienstverlening dient onderdeel te zijn van de basisdienstverlening van elke bibliotheek, geborgd in het strategisch beleid van de bibliotheek.

Deze handreiking biedt richting, inspiratie en praktische stappen om meertaligheid stevig te verankeren in bestuur en beleid in de volgende onderdelen:

Deel 1. Visie en missie
Deel 2. Van beleid naar praktijk
Deel 3. Borging

Quickscan:
Waar staat onze bibliotheek wat betreft ontwikkelen van beleid op het gebied van meertaligheid?

Kies in elke regel de zin die het beste bij je huidige situatie past. Deze tool is geen takenlijst, maar een manier om te bepalen waar je staat in je ontwikkeling. Nadat je verdere stappen hebt gezet met de tools die hierna volgen, is het goed om deze Quickscan te herhalen om je voortgang te bekijken.

	Nog te verkennen	In beweging	Goed op weg	Verankerd en op orde
Missie en visie op meertaligheid opgenomen in het beleid	Er is geen visie op op een meertalige dienstverlening opgenomen in het beleid	We oriënteren ons op een meertalige dienstverlening	We experimenteren met een meertalige dienstverlening om te komen tot beleid op dit gebied	Meertaligheid is opgenomen in het beleid en wordt gezien als een basisdienstverlening van onze bibliotheek
Meertaligheid opgenomen in collectiebeleidsplan	Meertaligheid is geen onderdeel van het collectiebeleidsplan	We bieden meertalige boeken aan, voornamelijk aangeschaft vanuit het aanbod en mogelijk vanuit donaties	We onderzoeken hoe we community- en datagedreven kunnen collectioneren op het gebied van meertaligheid	In ons collectiebeleidsplan is opgenomen hoe we community- en datagedreven kunnen collectioneren
Apart budget voor de meertalige dienstverlening (alles om deze collectie actief in te zetten) in de begroting	Er is geen budget gereserveerd voor meertaligheid	Er is budget gereserveerd voor een onderdeel van meertalige dienstverlening, bijv. collectie	Naast collectie zijn er ook middelen gereserveerd voor bijv. het aanstellen van een community librarian	In onze begroting is voor alle onderdelen van meertaligheid geld gereserveerd
Fysieke meertalige (jeugd)collectie aanwezig	Er zijn geen meertalige boeken aanwezig (op mogelijk Engelstalige boeken na)	Er is een beperkte collectie meertalige boeken (bijv. alleen bepaalde talen, of alleen prentenboeken)	We werken aan uitbreiding van de meertalige boekencollectie	Er is een volwaardige meertalige (jeugd)collectie gebaseerd op community- en datagedreven informatie
Aanpak ontwikkeld om community-gedreven te collectioneren en werken, en passen die toe	Dit is in onze bibliotheek nog niet het geval	We zijn hiermee gestart: we zitten actief in de onderzoekende fase	We zijn begonnen met community-gedreven werken o.a. door het aanstellen van een community librarian en/of door het werken met community's bij de collectievorming	We hebben een aanpak ontwikkeld om community-gedreven te collectioneren en passen die toe
Meertaligheid gekoppeld aan de gemeentelijke beleidsthema's om het zo te versterken (als een gezamenlijke ambitie)	In onze bibliotheek is meertaligheid geen gespreksonderwerp in contacten met de gemeente	We onderzoeken hoe we vanuit de bibliotheek aan kunnen sluiten bij gemeentelijk beleid op het gebied van meertaligheid	We sluiten in onze dienstverlening aan op gemeentelijke thema's op het gebied van meertaligheid	We zien een meertalige dienstverlening als een gezamenlijke ambitie en trekken hierin samen op met de gemeente

Kernpunten bij het ontwikkelen van beleid op het gebied van meertaligheid

Deel 1: Visie en missie

1a. Visie en missie ontwikkelen

Waarom meertaligheid omarmen?

Onderzoek laat zien dat een sterke basis in de thuistaal de ontwikkeling van *alle* talen, ook het Nederlands, ondersteunt. Meertaligheid draagt bovendien bij aan cognitieve flexibiliteit, sociaal-emotionele ontwikkeling en intercultureel begrip.

Door meertaligheid te omarmen, draagt de bibliotheek bij aan:

Taalontwikkeling	lezen en praten in de thuistaal versterkt het leren van Nederlands
Identiteitsvorming	kinderen ervaren trots en verbondenheid met hun achtergrond
Inclusie en participatie	iedereen voelt zich welkom en vertegenwoordigd
Kennisdeling en innovatie	taaldiversiteit verrijkt het culturele en educatieve aanbod

"De multiculturele bibliotheek vereist van elke bibliotheek een geïntegreerde benadering van de dienstverlening. De kernactiviteiten van bibliotheken en informatiedienstverlening voor cultureel en taalkundig diverse gemeenschappen moeten altijd een basisdienst zijn, niet 'speciaal' of 'extra', en altijd afgestemd op plaatselijke of specifieke behoeften.

De bibliotheek dient te beschikken over een beleidsvisie en een strategisch plan, waarin de missie, de doelstellingen, de prioriteiten en de diensten op het gebied van culturele diversiteit zijn vastgelegd. Het plan moet gebaseerd zijn op uitgebreid gebruikersonderzoek en adequate middelen."

- IFLA/UNESCO Manifest de multiculturele bibliotheek

Missie en visie ontwikkelen

Een bibliotheek die meertaligheid wil omarmen, begint met het formuleren van een heldere visie en het vertalen daarvan naar beleid. Vragen die daarbij helpen:

- Hoe ziet onze gemeenschap eruit wat betreft talen en culturen?
- Welke waarden willen we uitstralen in ons werk met taal en diversiteit?
- Hoe sluit meertaligheid aan bij onze kernopdracht als bibliotheek?

Zorg dat meertaligheid onderdeel wordt van de missie en visie, niet een apart thema. Bijvoorbeeld: "Onze bibliotheek is een taalvriendelijke en inclusieve ontmoetingsplek, waar iedere taal welkom is en waar meertaligheid wordt gezien als kracht voor leren, lezen en samenleven."

"Boeken in hun moedertaal helpen kinderen hun roots te behouden, terwijl ze tegelijkertijd nieuwe talen leren."

Chaitali,
Thuistaalexpert Hindi en Bengaals

Strategische basis

Veranker de visie in het strategisch beleidsplan. Volgens het IFLA-/UNESCO manifest) moet de bibliotheek beschikken over een beleidsvisie en plan waarin:

- Missie, doelstellingen en prioriteiten op het gebied van culturele diversiteit zijn vastgelegd;
- De aanpak gebaseerd is op gebruikersonderzoek en community-informatie;
- Voldoende middelen beschikbaar zijn om dit duurzaam te realiseren.

Kijk voor inspiratie in de Netwerkagenda van bibliotheken 2024-2027 waar het volgende staat in de paragraaf over de Geletterde samenleving:

"De komende jaren richten we ons op Plezier en Toegankelijkheid. (...) Toegankelijkheid is daarbij belangrijk. Hiermee bedoelen we dat taal in je eigen omgeving te vinden moet zijn. Dat er boeken zijn in je eigen taal bijvoorbeeld. We leggen de focus op: meertaligheid, meervormigheid en inclusiviteit in onze collectie en voor onze activiteiten.

- Meertaligheid betekent dat we ook ruimte geven aan andere talen dan het Nederlands. Denk bij meertaligheid aan boeken en activiteiten in het Fries, Engels, Arabisch en dialect. Uit onderzoek blijkt dat wie plezier beleeft in de taal die thuis wordt gesproken, ook makkelijker de Nederlandse taal verkent.
- Met inclusiviteit bedoelen we dat we oog en oor hebben voor diversiteit en willen dat iedereen zich welkom en veilig voelt."

1b. Van visie naar beleid

Meertaligheid als integraal onderdeel

Zorg dat meertaligheid geen apart hoofdstuk wordt in het beleid, maar verweven is in alle onderdelen:

- Collectie en programmering
- Educatieve samenwerking (de Bibliotheek op School, BoekStart)
- Gemeenschapsvorming (community librarians)
- Communicatie en huisstijl
- Professionalisering van medewerkers

Gebruik de visie als toetssteen voor nieuwe projecten: draagt dit bij aan inclusie, taalontwikkeling en gelijke kansen?

Scholing en bewustwording

Een taalvriendelijke bibliotheek begint bij de medewerkers. Zij hebben kennis nodig over:

- De voordelen van meertaligheid voor taalontwikkeling
- Cultuursensitieve communicatie
- Talensensibilisering in gesprekken met ouders en kinderen
- Respectvolle omgang met taaldiversiteit

Organiseer hiervoor trainingen, bijvoorbeeld via de Bibliotheekcampus of je POI. Maak meertaligheid zichtbaar in interne communicatie — nieuwsbrieven, teamoverleggen, inspiratiebijeenkomsten — zodat het een levend thema blijft.

Tip: *Gebruik de inspiratiegids De Taalvriendelijke Bibliotheek van Cubiss voor concrete instrumenten om beleid om te zetten naar praktijk.*

1c. Financiering

Structureel en projectmatig combineren

Duurzame meertalige dienstverlening vraagt om een vaste financiële basis. Tegelijkertijd kunnen tijdelijke subsidies helpen om te starten of te vernieuwen.

Mogelijke financieringsbronnen

Bron	Toelichting / Voorbeelden
Gemeentelijke middelen	Verbind meertaligheid aan gemeentelijke doelen (inclusie, basisvaardigheden, kansengelijkheid).
Rijks- en provinciale subsidies	Denk aan het Masterplan Basisvaardigheden impulsgelden onderwijsachterstanden of innovatiesubsidies cultuur en educatie.
Regionale samenwerking	Combineer budgetten binnen samenwerkingsverbanden (bijv. Brainportbibliotheken, VATT).
Bedrijven en lokale sponsors	Bedrijven met veel internationale medewerkers kunnen maatschappelijke projecten rondom taaldiversiteit ondersteunen.
Fondsen en stichtingen	Kijk naar culturele of educatieve fondsen die diversiteit en participatie stimuleren.

Tip: Koppel financiering altijd aan impact: wat betekent het voor de gezinnen die je bereikt, hoe verandert hun leesgedrag, wat betekent dit voor hun betrokkenheid bij de gemeenschap?

Begroting en personele inzet

Naast collectieaanschaf is personele inzet cruciaal:

- tijd voor community librarians, programmamakers en leesmediaconsulenten;
- scholingsbudget voor cultuursensitief werken;
- middelen voor communicatie en activiteiten.

Budgetteer dit jaarlijks, zodat meertaligheid niet afhankelijk blijft van losse projecten.

"Het gaat niet alleen om de aanschaf van boeken in verschillende talen, maar ook om de kennis van leerkrachten, pedagogisch medewerkers en bibliotheekmedewerkers te vergroten."

Albert Kivits, Directeur/bestuurder bij de Bibliotheek Regio Eindhoven

1d. Aansluiten bij gemeentelijk beleid

Om de maatschappelijke rol van de bibliotheek te versterken, is het cruciaal dat meertaligheid wordt verbonden met gemeentelijk beleid. Gemeenten werken immers aan thema's als inclusie, kansengelijkheid, basisvaardigheden en integratie – onderwerpen waar taaldiversiteit direct mee samenhangt.

Door meertaligheid te koppelen aan deze beleidsterreinen:

- vergroot de bibliotheek haar maatschappelijke relevantie;
- ontstaan kansen voor structurele samenwerking;
- wordt de kans op financiële ondersteuning of cofinanciering groter.

Aanbevolen stappen

1. Analyseer gemeentelijke plannen. Lees beleidsstukken over educatie, welzijn, integratie en kansengelijkheid. Noteer waar meertaligheid of taalontwikkeling wordt genoemd.
2. Verbind taal met bestaand beleid. Gebruik de taal en termen die gemeenten zelf hanteren. Zo wordt het gesprek inhoudelijker en herkenbaarder.
3. Breng samenwerking op gang. Nodig beleidsadviseurs uit om te praten over gezamenlijke doelen: taalbevordering, ouderbetrokkenheid, diversiteit en participatie.
4. Sluit aan bij lopende initiatieven. Denk aan programma's als *Kansrijke Start*, *VoorleesExpress*, *Gelijke Kansen Alliantie* of *Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid*.

Tip: Gebruik meertaligheid niet als los project, maar als versterkend element binnen bestaande samenwerkingen. Zo blijft het duurzaam verankerd.

> *"Respect voor de diversiteit van culturen, verdraagzaamheid, dialoog en samenwerking, in een klimaat van wederzijds vertrouwen en begrip, behoren tot de beste garanties voor internationale vrede en veiligheid. Vanuit die overtuiging dienen alle typen bibliotheken zich bewust te zijn van de verscheidenheid aan culturen en talen op internationaal, nationaal en lokaal niveau, die te ondersteunen en te bevorderen om aldus te werken aan interculturele dialoog en actief burgerschap."*
>
> - *IFLA/UNESCO Manifest de multiculturele bibliotheek*

"Ik vertel Somalische verhalen aan mijn eigen kinderen. Dat doe ik uit mijn hoofd, maar sinds de meertalige collectie ook uit boeken. Alleen maar fijn, want daarin staan tekeningen die het verhaal versterken."

Kozar,
Thuistaalexpert Somalisch

Kernpunten bij het ontwikkelen van beleid op het gebied van meertaligheid

Deel 2: Van beleid naar praktijk

2a. Community-gedreven werken

Een duurzame aanpak van meertaligheid begint bij de mensen voor wie we het doen. Community-gedreven werken betekent dat de bibliotheek de diversiteit binnen haar gemeenschap begrijpt, erkent en benut.

Waarom community-gedreven?

Een bibliotheek die werkt met in plaats van voor haar gemeenschap:

- sluit beter aan bij de behoeften van inwoners;
- bouwt vertrouwen op bij groepen die minder snel uit zichzelf komen;
- vergroot de betrokkenheid bij collectie, programmering en activiteiten.

Hoe werk je community-gedreven? Lees hier meer:

Stap 2: Behoeftenonderzoek

Stap 3: Collectie samenstellen en onderhouden

2b. Collectiebeleid

Een meertalige bibliotheek begint met een doordacht collectiebeleid dat aansluit op de taaldiversiteit in de gemeenschap.

Drie uitgangspunten:

1. Community- en datagedreven collectioneren.
   Combineer kwantitatieve data (bevolkingssamenstelling, schoolprofielen) met kwalitatieve informatie uit gesprekken met bewoners. Zo ontstaat een collectie die niet alleen in andere talen is, maar ook voor de juiste mensen.
2. Brede definitie van meertaligheid
   Denk verder dan boeken in andere talen. Meertaligheid omvat ook dialecten, streektalen, gebarentaal en taalvariëteiten.
3. Toegankelijkheid en zichtbaarheid
   Maak de meertalige collectie herkenbaar in de bibliotheekruimte: een vaste kast of hoek met aantrekkelijke displays, informatiemateriaal in meerdere talen, en duidelijke uitleg over hoe de boeken te vinden zijn.

"Ooit gehoord van pindarijstmelk? Dat is typisch Chinees drinken dat bij Nederlandse ouders een herkenbaar beeld oproept in kinderboeken. Boeken in verschillende talen kunnen een brug slaan tussen culturen. Op deze manier helpen we kinderen om zowel Nederlands als hun moedertaal te omarmen."

Serena,
Thuistaalexpert Mandarijn

2c. Samenwerking

Interne samenwerking

Waarom interne verankering belangrijk is

Een visie krijgt pas betekenis als medewerkers er dagelijks mee werken. Door meertaligheid intern te organiseren, voorkom je dat het thema afhankelijk blijft van een paar enthousiaste individuen.

Aanbevolen werkwijze

1. Stel een expertiseteam meertaligheid samen. Zorg voor een mix van functies: leesmediaconsulenten, programmamakers, publieksmedewerkers, communicatiemedewerkers en community librarians. Dit team:
   - vertaalt beleid naar de praktijk,
   - deelt kennis en inspiratie met collega's,
   - houdt contact met externe partners,
   - initieert nieuwe projecten en werkt samen met de doelgroep

   Als de vorming van een expertiseteam niet haalbaar is, betrek dan de juiste mensen om van start te gaan met deze dienstverlening.

2. Leg verantwoordelijkheden vast. Benoem een proceseigenaar of coördinator meertaligheid. Deze persoon bewaakt de voortgang, coördineert het expertiseteam en zorgt dat het thema op de agenda van het MT blijft.

3. Organiseer kennisdeling
   - Plan periodieke kennissessies of mini-workshops.
   - Laat medewerkers praktijkvoorbeelden delen (bijv. in een interne nieuwsbrief of 'kenniscarrousel').
   - Zorg dat nieuwe medewerkers kennismaken met het beleid rondom meertaligheid.

Externe samenwerking

Waarom externe verankering belangrijk is

Bibliotheken hoeven niet alleen te pionieren — samenwerking versterkt, versnelt en verrijkt.

Samenwerken met andere bibliotheken

- Wissel kennis uit binnen regionale netwerken of via programma's zoals *Van Alle Talen Thuis*.
- Organiseer gezamenlijke scholing of themadagen.
- Ontwikkel gedeelde communicatiematerialen en tools (bijv. flyers, taalvriendelijke pictogrammen).

Samenwerken met maatschappelijke partners

- Onderwijs en kinderopvang: werk samen binnen de Bibliotheek op School en BoekStart om meertaligheid te integreren in de dagelijkse praktijk.
- Gemeente: stem af met beleid rond inclusie, basisvaardigheden, diversiteit en participatie.
- Welzijnsorganisaties, consultatiebureaus en taalhuizen: versterk elkaar in contact met gezinnen en nieuwkomers.

Kernpunten bij het ontwikkelen van beleid op het gebied van meertaligheid

Deel 3: Borging

3a. Borging en kwaliteitsbewaking

Om te voorkomen dat meertaligheid een tijdelijk project blijft, is het essentieel dat het structureel wordt ingebed in beleid, begroting en werkprocessen.
Tip: Begin klein en groei gestaag. Een succesvolle implementatie is beter gediend met continuïteit dan met omvang.

1. Structurele verankering

- Neem meertaligheid op in het strategisch beleidsplan en het jaarplan.
- Benoem het in teamdoelstellingen en werkafspraken.
- Houd het thema levend in overleggen en voortgangsrapportages.

Voorbeeld: sommige bibliotheken koppelen meertaligheid aan hun kernwaarden, zoals 'toegankelijkheid' of 'gelijke kansen'. Zo blijft het een vanzelfsprekend onderdeel van elk gesprek over dienstverlening.

2. Periodieke evaluatie

Evalueer jaarlijks:
- Bereik en gebruik van de meertalige collectie
- Deelname aan meertalige activiteiten
- Feedback van bezoekers en partners
- Kennisniveau en houding van medewerkers

Gebruik deze inzichten om beleid en aanbod bij te stellen.

3. Meetbare indicatoren

Hanteer duidelijke kwaliteitsindicatoren om voortgang te monitoren, zoals:
- Beleidsdocument op meertaligheid aanwezig en gedragen
- Richtlijnen voor collectiebeheer en inrichting vastgesteld
- Aantal medewerkers dat training heeft gevolgd
- Aantal samenwerkingen met scholen/kinderopvang gericht op meertaligheid
- Tevredenheid van bezoekers uit meertalige community's

4. Continu leren

Meertaligheid is een dynamisch thema: migratie, onderwijs en technologische ontwikkelingen veranderen snel. Stimuleer medewerkers om:

- actuele publicaties te volgen (bijv. SLO, Cubiss, DRONGO);
- deel te nemen aan lerende netwerken;
- ervaringen te delen met andere bibliotheken.

Zo blijft de organisatie wendbaar en toekomstgericht.

Inspiratie uit de praktijk: bouwen aan een taalvriendelijke bibliotheek

Als meertaligheid wordt omarmd en opgenomen in het beleid en de cultuur van de organisatie, worden de volgende stappen – het ophalen van behoeften en het ontwikkelen van een collectie en programmering – gemakkelijker te realiseren. Hieronder vertelt Robin Verleisdonk, Directeur-bestuurder van de Bibliotheek Helmond-Peel van 2019 tot 2026, over deze ervaring vanuit een leidinggevend perspectief:

Meertaligheid als speerpunt

"In een internationale regio, met een enorme rijkheid aan talen kwamen we er al snel achter dat de Bibliotheek Helmond-Peel anderstalige collecties en activiteiten aan moest gaan aanbieden, om inclusiviteit te bevorderen en nieuwe doelgroepen te bereiken. De educatieve partners zagen ook dat de collecties van de Bibliotheek op School onvoldoende aansloten bij de diversiteit aan kinderen in de scholen.

We hebben van meertaligheid een speerpunt gemaakt in ons meerjarenbeleidsplan en daar ook capaciteit en professionaliteit op georganiseerd. Onder andere middels het instellen van een expertisegroep meertaligheid. In deze groep namen medewerkers uit verschillende teams zitting waardoor er zowel aandacht voor zou zijn in de collectieaanschaf, programmering alswel in de dienstverlening naar de scholen toe.

Co-creëren met de community

Om tot resultaat te komen hebben we in eerste instantie de focus gelegd op Pools, Arabisch en Turks, de meest voorkomende andere talen. Gezien het meer betreft dan enkel een collectie opbouwen, is het belangrijk hier in het begin keuzes in te maken, zodat je gericht verbindingen kunt leggen met specifieke gemeenschappen om hun behoeften op te halen en te vragen activiteiten te co-creëren. Hoe graag we ook willen, maar je kunt niet de hele wereld bedienen.

Uiteindelijk heeft dit geleid tot het aannemen van een Poolse programmamaker, Olga, die de Poolse boekencollectie (incl. Poolse e-bookplatform) is gaan uitbouwen en de Poolse gemeenschap een thuis heeft gegeven in onze bibliotheken. Lees hier een interview met Olga.

Lees hoe meertaligheid is opgenomen in het beleidsplan van de Bibliotheek Helmond-Peel.

Blijven bouwen aan de toekomst

Het programma *Van Alle Talen Thuis* sloot naadloos aan bij onze ambitie en kwam op het juiste moment, waardoor we nog meer anderstalige boeken konden aanbieden, nog meer community-gedreven activiteiten konden organiseren en ook het educatieve veld sneller in hun behoeften konden voorzien. De komende jaren is het zaak dit verder uit te bouwen en oog te hebben voor de borging. Dit is niet enkel een geldkwestie, het gaat ook om het maken van beleidsmatige keuzes, aangezien het allemaal producten en diensten betreft welke onderdeel uitmaken van het veelal vaste aanbod van de bibliotheek."

Lijst van taken: beleid op het gebied van meertaligheid ontwikkelen

Gebruik de lijst hieronder om het proces stap voor stap te volgen, ongeacht hoe ver je collectie al is ontwikkeld. Bepaal welke acties het meest relevant zijn voor je bibliotheek op dit moment en beslis wie verantwoordelijk is en binnen welke termijn. Houd je beslissingen concreet. *Je kunt deze lijst afdrukken of rechtstreeks in de PDF typen. Vergeet niet het document op te slaan, zodat je je gegevens niet kwijtraakt.*

Stappen	Onze volgende actie(s)	Verantwoordelijke	Deadline
1. Neem meertaligheid op in het beleidsplan van de bibliotheek. Ontwikkel een visie en missie, koppel het aan lokale/landelijke beleidsthema's.		*Directie / MT*	
2. Bepaal de financiering. Zorg voor structurele borging in de begroting. Indien mogelijk, doe een aanvraag voor een impulssubsidie.		*Directie / MT*	
3. Bepaal beleid voor: • **Maatschappelijke bibliotheek**: Bepaal met welke instanties je samen gaat werken en hoe je hier uiting aan geeft in het dagelijkse werk. Faciliteer voldoende uren. • **Educatieve bibliotheek**: Maak het onderdeel van je Bibliotheek op School dienstverlening of start hiermee.		*Directie / MT / Community librarian +Leesmediaconsulenten*	
4. Onderzoek en bepaal community-gedreven aanpak. Gebruik het stappenplan van behoeften van de gebruikers hiervoor.	Zie **Stap 2:** Behoeftenonderzoek in een meertalige context	*Community librarian*	
5. Bepaal collectiebeleidsplan. Gebruik het stappenplan van collectie samenstellen hiervoor.	Zie **Stap 3:** Collectie samenstellen en onderhouden	*Collectioneur*	

Stappen	Onze volgende actie(s)	Verantwoordelijke	Deadline
6. Onderzoek of er aanknopingspunten zijn bij gemeentelijk beleid. Verdiep je in de beleidsplannen van je gemeente(n) en ga het gesprek aan met beleidsambtenaren.		*Directie / MT*	
7. Onderzoek en bepaal interne samenwerking. Stel een expertiseteam meertaligheid samen of geef hier op een andere wijze structurele invulling aan. Deel met de rest van de organisatie.		*MT*	
8. Onderzoek en bepaal externe samenwerking. Werk samen met andere bibliotheken (in je regio) die ook actief zijn op het gebied van meertaligheid.		*MT / Community librarian / Collectioneur / Leesmediaconsulenten*	

Help! Mijn bibliotheek staat nog helemaal aan het begin met meertaligheid. Deze informatie is geweldig, maar te veel voor nu. Waar kunnen we beginnen?

Bekijk de *Stappen voor starters* voor eenvoudige manieren om aan de slag te gaan met meertaligheid.

Begrippenlijst: meertaligheid in collectioneren

In deze Toolkit gebruiken we termen die belangrijk zijn bij het werken aan een meertalige dienstverlening. Voor de duidelijkheid volgen hier de sleutelbegrippen en hun betekenis.

Termen	Voorbeelden
Thuistaal verwijst naar de taal, talen of taalvarianten die thuis met ouders en familie worden gesproken. De nadruk ligt op de sociale omgeving en op het feit dat deze taal verschilt van de taal of talen die in andere sociale omgevingen, zoals op school, worden gebruikt.	een leerling spreekt thuis Hindi en Engels met haar ouders en Nederlands op school met vrienden en leerkrachten *denk hierbij ook aan streektalen en dialecten*
Taalsensibilisering is een pedagogisch concept dat gericht is op het ontwikkelen van een open houding ten opzichte van taaldiversiteit en het bevorderen van meertalige competenties bij leerlingen.	een les op school of in de bibliotheek waarbij leerlingen leren dat er verschillende schriften zijn, dat er verschillende talen zijn, dat boeken in meerdere talen vertaald kunnen zijn, etc
Community-gedreven werken betekent dat je op zoek gaat naar community's in het werkgebied, met hen in gesprek gaat om hun behoeften te onderzoeken, samen activiteiten organiseert en de collectie ontwikkelt en activeert. Een community is een groep mensen die iets met elkaar gemeen hebben, zoals de plaats waar zij wonen, een taal, een hobby of een interesse.	het samen organiseren van voorleessessies in een taal die gesproken wordt in het werkgebied; het vragen om feedback en aanbevelingen voor de collectie en medewerking om samen de collectie te saneren
Datagedreven werken houdt in dat je beslissingen neemt op basis van data. Je verzamelt, analyseert en gebruikt data om processen te verbeteren, risico's te beperken en kansen te ontdekken.	op basis van de bevolkingssamenstelling van je werkgebied maak je een plan in welke talen je start met het vormen van een collectie
Community librarians slaan actief een brug tussen de bibliotheek en de gemeenschap.	Maak kennis met drie Community Librarians en hun werkzaamheden in Stap 2 van deze Toolkit: Behoeftenonderzoek in een meertalige context

Meertaligheid in collectioneren: stap voor stap jouw meertalige collectie ontwikkelen

Toolkit voor de openbare bibliotheek

Je hebt nu **Stap 1: Beleid op het gebied van meertaligheid ontwikkelen** afgerond. Deze Toolkit bestaat uit meerdere stappen, elke met specifieke hulpmiddelen.

Bekijk hier de volledige Toolkit en de bronnen:

Van Alle Talen Thuis
@home in languages

Of ga direct naar een stap:

- **Stap 0:** Overzicht en team samenstellen
- **Stap 1:** Beleid ontwikkelen
- **Stap 2:** Behoeftenonderzoek
- **Stap 3:** Collectie samenstellen en onderhouden
- **Stap 4:** Catalogiseren en inwerken *(in ontwikkeling)*
- **Stap 5:** Samenwerking rondom donaties

PLUS! Stappen voor starters: eerste stappen om te komen tot een meertalige collectie

Kara Frost
Collectioneur meertaligheid
de Bibliotheek Regio Eindhoven, Van Alle Talen Thuis

Toos van den Beuken
Projectondersteuner
Van Alle Talen Thuis
Freelance

Alcira Bojórquez Segura
Medewerker Front Office & Community Librarian
Bibliotheek Veldhoven

Anne van Herpt
Programmaker Educatie
Bibliotheek De Kempen

Loes Jansen
Beleidsadviseur
Bibliotheek De Kempen

Elisa Slegers
Collectioneur & Leesmediaconsulent
de Bibliotheek Regio Eindhoven

Jet Hesen
Programmamaker & Collectioneur jeugdmaterialen
de Bibliotheek Helmond-Peel

Cecilia van Wijk
Medewerker uitvoering collectie
de Bibliotheek Regio Eindhoven

Helga van Dijk
Collectiebeheerder
Bibliotheek Dommeldal

Met speciale dank aan collega's van de volgende bibliotheken voor het nalezen van de conceptversies van deze Toolkit en het geven van feedback:

de Bibliotheek Regio Eindhoven
de Bibliotheek Helmond-Peel
de Bibliotheek De Kempen
de Bibliotheek Veldhoven
de Bibliotheek Dommeldal

Colofon
Deze Toolkit is opgesteld door leden van deelnemende bibliotheken aan het programma Van Alle Talen Thuis.

© VATT, juni 2026

Brainport Bibliotheken